

Αθήνα, 12 Μαΐου 2021

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κ.κ. Υπουργούς

Εξωτερικών

Πολιτισμού και Αθλητισμού

ΘΕΜΑ: Μετατροπή της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη σε μουσουλμανικό τέμενος κατά παράβαση των διατάξεων της Σύμβασης Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (1972).

Η Σύμβαση Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (1972) προβλέπει ένα μοναδικό νομικό πλαίσιο με δημόσιο και συλλογικό χαρακτήρα για την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που αφορά στην ανθρωπότητα στο σύνολό της και την ανάληψη υποχρεώσεων *erga omnes* από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Η έννοια «εξαιρετική οικουμενική αξία», πυλώνας της Σύμβασης, έχει διασαφηνιστεί με τη θέσπιση κριτηρίων και άλλων παραμέτρων (αυθεντικότητα, ακεραιότητα) που πρέπει να πληρούν τα παγκόσμια μνημεία.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή Παγκόσμιας Κληρονομιάς που αποτελείται από 21 κράτη-μέλη είναι αρμόδια για την εφαρμογή της Σύμβασης. Η θέσπιση *κατευθυντήριων οδηγιών* από την Επιτροπή σχετικά με την εξέλιξη των εννοιών, των κριτηρίων και των πολιτικών διατήρησης που οφείλουν να εφαρμόζουν τα συμβαλλόμενα μέρη λειτουργούν ως ένα δευτερογενές δίκαιο με επιπτώσεις σε περίπτωση αποκλίσεων.

Σύμφωνα με τα κριτήρια της εν λόγω κήρυξης, η Αγία Σοφία αναγνωρίζεται ως μοναδικό έργο τέχνης της βυζαντινής περιόδου, με επιρροές σε αρκετούς μεταγενέστερους ορθόδοξους ναούς, σε οθωμανικά τεμένη, στην ανατολική και τη δυτική τέχνη.

Η απόφαση της Τουρκίας για την αλλαγή του status του μνημείου δεν συνάδει με το αιτιολογικό της κήρυξης, προσβάλλει την έννοια «εξαιρετική οικουμενική αξία» και αλλοιώνει την αυθεντικότητα του μνημείου ως προς στις άυλες αξίες, τη χρήση και τη λειτουργία του.

Σύμφωνα με τις ισχύουσες κατευθυντήριες οδηγίες που οφείλουν να εφαρμόζουν τα συμβαλλόμενα μέρη, όταν ένα κράτος επιθυμεί να αλλάξει την ονομασία ενός παγκόσμιου μνημείου πρέπει να υποβάλει σχετικό αίτημα στην Επιτροπή, γιατί δεν έχει τη δικαιοδοσία να αποφασίσει μόνο του. Επίσης η αλλαγή της χρήσης ενός μνημείου συνεπάγεται και την τροποποίηση των κριτηρίων βάσει των οποίων έχει εγγραφεί στον κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Η UNESCO αντέδρασε στην αλλαγή του καθεστώτος της Αγίας Σοφίας ήδη από τον Ιούλιο του 2020 και εξέφρασε την ανησυχία της ως προς αυτό. Αυτή η θέση παρέμεινε σταθερή

από τότε. (Statement της Γενικής Διευθύντριας UNESCO: deeply regrets the decision of the Turkish authorities which raises the issue of the impact of this change of status on the property's universal value 20-7-2021).

Γι' αυτό το λόγο η UNESCO ξεκίνησε αμέσως διαδικασία επιθεώρησης και έστειλε αποστολή επιτόπου, από τις 5 έως τις 9 Οκτωβρίου 2020, με επικεφαλής έναν εμπειρογνώμονα πολιτιστικής κληρονομιάς, για διενέργεια αυτοψίας στο μνημείο και υποβολή έκθεσης που θα εξετασθεί από την προσεχή σύνοδο της Επιτροπής Παγκόσμιας Κληρονομιάς (διαδικτυακά, 16-31 /7/2021). Η έκθεση αυτή δεν έχει δημοσιευθεί μέχρι σήμερα.

Σημειωτέον ότι η UNESCO είναι ο μοναδικός Οργανισμός του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών με καταστατική αρμοδιότητα να αντιμετωπίζει παραβάσεις της Σύμβασης Παγκόσμιας Κληρονομιάς πέραν των καταγγελιών της διεθνούς κοινότητας.

Από ελληνικής πλευράς, στις 22 Ιουλίου 2020 ο Υπουργός Εξωτερικών κ. Δένδιας, σε διευρυμένη σύσκεψη με την υπουργό Πολιτισμού κ. Λίνα Μενδώνη, παρουσία και της αντιπροσώπου μας στην UNESCO, δήλωσε ότι η μετατροπή του μνημείου σε τζαμί δεν συνιστά μια ελληνο-τουρκική διαφορά, ότι θα αναληφθούν όλες οι απαραίτητες διεθνείς πρωτοβουλίες και ότι θα υιοθετηθεί ένας συγκεκριμένος χάρτης ενεργειών που θα υλοποιηθεί το αμέσως προσεχές διάστημα «Έχουμε αποφασίσει να αναδείξουμε το ζήτημα μέσα από διεθνείς πρωτοβουλίες που θα αναλάβουμε, ως Ευρωπαίοι πολίτες και ως πολίτες της παγκόσμιας κοινότητας, συνομιλώντας με όλους τους διεθνείς Οργανισμούς, προεξάρχουσας βεβαίως της UNESCO», «ομπρέλα συγκεκριμένων ενεργειών, οι οποίες θα κατατείνουν στην αποτελεσματική προστασία του υπεραιώνobiου αυτού μνημείου».

«Καταλήξαμε με την κυρία Υπουργό στο να δημιουργήσουμε μία ολιγομελή ομάδα εργασίας, η οποία, μέσα σε ένα δεκαήμερο, θα προτείνει, σαν αποτέλεσμα της σύσκεψης και της ανταλλαγής απόψεων που ακούστηκαν εδώ σήμερα, έναν συγκεκριμένο χάρτη ενεργειών, τον οποίον, αφού υιοθετήσουμε από κοινού, θα υλοποιήσουμε το αμέσως προσεχές διάστημα».

Το ίδιο και η Υπουργός πολιτισμού, διευκρίνισε ότι το Υπουργείο Πολιτισμού πρόκειται στο μέρος των δικών του αρμοδιοτήτων να «στηρίξει απολύτως την εθνική αυτή προσπάθεια», ενώ απέστειλε σημείωμα προς τις αντιπροσωπείες των κρατών μελών της UNESCO προκειμένου να τις ενημερώσει για την επιχειρούμενη από την τουρκική κυβέρνηση αλλαγή του status της Αγίας Σοφίας, σχέδιο το οποίο αντιβαίνει στην, υπογεγραμμένη και από την Τουρκία, συμφωνία του 1972.

Έχουν παρέλθει εννέα μήνες χωρίς να ανακοινωθεί καμιά σχετική ενέργεια από την πλευρά της Κυβέρνησης και χωρίς να «υιοθετηθεί ο συγκεκριμένος χάρτης ενεργειών που θα υλοποιηθεί το αμέσως προσεχές διάστημα», σύμφωνα και με τις δηλώσεις του κυρίου Δένδια.

Ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

- 1. Ποιες είναι ενέργειες της Κυβέρνησης μέχρι σήμερα στο πλαίσιο των εξαγγελιών της 22ας Ιουλίου;**
- 2. Έγιναν γνωστές οι θέσεις των 21 Κρατών μελών της αρμόδιας Διακυβερνητικής Επιτροπής της UNESCO για το θέμα αυτό, ύστερα από την αποστολή ενημερωτικής επιστολής από την Υπουργό Πολιτισμού;**
- 3. Ποιος είναι ο σχεδιασμός για τον χειρισμό του όλου θέματος από την πλευρά της Κυβέρνησης εν όψει της προσεχούς 44ης συνόδου της Επιτροπής**

Παγκόσμιας Κληρονομιάς (διαδικτυακά,16-31 /7/2021) και της 23ης Γενικής Συνέλευσης των κρατών- μελών της Σύμβασης που θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO (Φθινόπωρο, 2021);

Οι ερωτώντες βουλευτές

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

**Αβραμάκης Ελευθέριος
Αγαθοπούλου Ειρήνη-Ελένη
Αμανατίδης Ιωάννης
Αραχωβίτης Σταύρος
Αυγέρη Θεοδώρα (Δώρα)
Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος
Βαγενά-Κηλαηδόνη Άννα
Βαρδάκης Σωκράτης
Βασιλικός Βασίλειος
Βέττα Καλλιόπη
Γκαρά Αναστασία (Νατάσα)
Γκιόλας Ιωάννης
Δρίτσας Θεόδωρος
Ζουράρης Κωνσταντίνος
Καλαματιανός Διονύσιος
Καρασαρλίδου Ευφροσύνη (Φρόσω)
Κασιμάτη Ειρήνη (Νίνα)
Κατρούγκαλος Γεώργιος
Κάτσης Μάριος
Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά)
Κουρουμπλής Παναγιώτης
Μάρκου Κωνσταντίνος
Μεικόπουλος Αλέξανδρος
Μουζάλας Ιωάννης
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Νοτοπούλου Αικατερίνη (Κατερίνα)
Ξανθόπουλος Θεόφιλος
Παπαδόπουλος Αθανάσιος (Σάκης)
Παπαηλιού Γεώργιος
Παπανάτσιου Αικατερίνη
Παππάς Νικόλαος
Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)
Πούλου Παναγιού (Γιώτα)
Ραγκούσης Ιωάννης
Σαντορινιός Νεκτάριος
Σαρακιώτης Ιωάννης
Σκουρλέτης Παναγιώτης (Πάνος)**

Σκουρολιάκος Παναγιώτης (Πάνος)
Σκούφα Ελισσάβετ (Μπέττυ)
Σπίρτζης Χρήστος
Τελιγιορίδου Ολυμπία
Τριανταφυλλίδης Αλέξανδρος (Αλέκος)
Τσίπρας Γεώργιος
Φάμελλος Σωκράτης
Φωτίου Θεανώ
Χαρίτου Δημήτριος (Τάκης)
Χρηστίδου Ραλλία
Ψυχογιός Γεώργιος